

Cti otce a matku – láska k životní zkušenosti

Papež František pokračoval v katechezi o stáří. Uvažoval o příkazu: „Cti otce svého a matku svou“ a vysvětlil, že se máme starat nejen o ně a o jejich potřeby, ale také „jim projevovat úctu“ láskou, blízkostí a nasloucháním.

20.04.2022

Dobrý den, drazí bratři a sestry!

Za pomoci Božího slova, které jsme dnes vyslechli, přecházíme k seniorské křehkosti. Stáří obzvláště poznamenávají prožitky zmatenosti a sklíčenosti, ztráty a opuštěnosti, zklamání a pochybnosti. Svou křehkost v dramatických, leckdy tragických životních situacích, můžeme přirozeně zakusit všichni, a to v jakémkoli údobí života. Ve stáří nicméně tyto pocity vzbuzují menší dojem a mohou vést okolí k určité přesycenosti, či dokonce je obtěžovat. Kolikrát jsme zaslechli, anebo jsme si pomysleli, jako jsou ti starci otravní. Neříkejte, že to tak není: vyslovili jsme to, mysleli jsme si to...V dětství a mládí závažná zranění oprávněně vyvolávají pocit nespravedlnosti a vzpoury, silnou reakci a zápas. Ve stáří naopak rány, včetně těch těžkých, nevnímáme nijak rozporuplně, protože život již uběhl. Staří lidé se tak poněkud vzdalují také z našich prožitků, či spíše je úmyslně vzdalujeme.

V běžné lidské zkušenosti má láska takříkajíc sestupnou tendenci: do života, který máme za svými zády, se nevrací ve stejné síle, v níž se vlévá do života, který dosud máme před sebou. Také v tomto se projevuje její nezištnost, jak odjakživa vědí rodiče a jak se rychle naučíme ve stáří. Navzdory tomu otevírá zjevení cestu k odlišnému opláčení lásky: je to cesta úcty k těm, kdo nás předcházeli. Cesta, ctící naše předky, a tudíž seniory.

Tato výjimečná láska, která se projevuje formou úcty, tedy něhy a respektu současně, adresované vůči stáří, je zpečetěna Božím přikázáním: „Cti svého otce i svou matku“ je slavnostní závazek, první z druhé desky Desatera. Nejedná se pouze o vlastního otce a matku, nýbrž o generaci a celá pokolení, která nás předcházela, a jejichž loučení může být pomalé a dlouhotrvající, čímž se vytváří čas a prostor k

dlouhodobému soužití s jinými životními obdobími. Jinými slovy, jedná se o úctu vůči stáří.

Úcta je výstižné slovo k zarámování této oblasti navracení lásky, která se týká seniorského věku. Přijali jsme lásku od rodičů a prarodičů a nyní jim tuto lásku vracíme. Dnes jsme opětovně odkryli pojem „důstojnost“, jímž označujeme hodnotu úcty k životu každého člověka a péče o něj. Důstojnost se v podstatě rovná cti: ctít otce a matku, ctít staré lidi, znamená uznat jejich důstojnost.

Zamysleme se dobře na tímto krásným sklonem lásky, jímž je úcta. Péči o nemocného člověka, podpoře nesoběstačného člověka a záruce jejich obživy totiž může taková úcta scházet. Úcta se vytrácí, když se přílišná důvěrnost neprojevuje jako jemnost a láska, nýbrž mění se v hrubost a zneužití moci. Když se fyzická slabost vyčítá či dokonce

trestá, jako by to byla nějaká vina. Když se pomatenost stává vstupní branou k zesměšňování a ubližování. Něco takového se může dít dokonce v domácím prostředí, v pečovatelských domovech, stejně jako na městských úřadech a veřejných prostranstvích. Pokud se v mladých lidech, byť nepřímou, podněcují povýšenecké – ba dokonce pohrdlivé – postoje vůči stáří, jeho slabostem a vratkosti, vede to k hrůzným důsledkům a nepředstavitelným krajnostem. Mladí lidé, kteří, jak jsme mohli vidět, podpálí bezdomovcovy pokrývky, protože v něm spatřují pouze lidský odpad, jsou jen špičkou ledovce. Mnohdy se totiž domníváme, že senioři jsou takovýmto odpadem, anebo je sami odepisujeme. Lidský život, vzdálený mladické přitažlivosti a popudům, se jeví odepsaně. Skartace – to je to pravé slovo. Pohrdáme starými lidmi a odepisujeme je ze života, vytěsňujeme je stranou, vyhazujeme.

Toto opovržení, které tupí starého člověka, ve skutečnosti zneuctuje nás všechny. Pokud ubližuji starému člověku na cti, haním sám sebe.

Úryvek z knihy Sirachovcovy, který jsme na začátku vyslechli, se proto po právu tvrdě staví proti takové donebevolající pohaně. V tomto ohledu existuje jedna velice výrazná pasáž v Noemově příběhu, nevím, jestli si na ni vzpomenete. Starý Noe, který hrdinsky přestál potopu a dosud zdatně pracoval, leží obnažený ve stanu poté, co vypil o nějakou sklenku navíc. Již je starý, ale opil se. Jeho synové, kteří jej při probuzení nechtějí vystavit rozpakům, jej – s odvráceným zrakem – jemně a uctivě přikryjí. Je to velmi krásný text, vypovídající o patřičné úctě ke starému člověku. Jeho slabosti je třeba zakrývat, aby nezakoušel stud. Tento úryvek nám může hodně pomoci.

Navzdory veškerému hmotnému zajištění, které bohatší a zorganizované společnosti seniorům poskytují a na něž zajisté můžeme být pyšní, mám pocit, že zápas o splatnost oné zvláštní formy lásky, jíž je úcta, je dosud nedostatečný a nevyzrálý. Měli bychom se všemožně vynasnažit o jeho podporu a podnícení tím, že nabídneme co nejlepší společenskou a kulturní oporu lidem, kteří projevují vnímavost vůči této rozhodující podobě „civilizační lásky“. V tomto ohledu bych si dovolil poradit rodičům, aby ustavičně vodili své děti – v jejich dětství i mládí – ke starým lidem, i když jsou třeba nemocní a pomatení. Děti se totiž musí dozvědět, že toto je naše tělo, které nám umožnilo naši existenci. Prosím, nevytěsňujme seniory. A jestliže není jiná možnost než seniorský domov, prosím, navštěvujte je a přivádějte za nimi děti. Staří lidé jsou ctí naší

společnosti, tito starci otevírali její brány, na což děti někdy zapomínají. Dodám něco osobního: v Buenos Aires jsem rád a často chodil do domovů pro staré lidi, navštěvoval jsem jejich obyvatele. Jednou jsem se zeptal jedné paní, kolik má dětí. „Mám čtyři, všichni mají rodinu a vnoučata...“, začala mi vyprávět o své rodině. A na otázku, zda ji přijdou navštívit, ujišťovala, že neustále. Když jsem vycházel z jejího pokoje, zdravotní sestra, která vše vyslechla, mi řekla: „Otče, lhala, aby kryla své děti, už šest měsíců sem nikdo nepřišel.“ Toto je odpis starých lidí, představa, že jsou odpadový materiál. Prosím, je to těžký hřích. První velké přikázání a jediné, které hovoří o odplatě, totiž praví: „Cti svého otce i matku, abys byl dlouho živ na zemi.“ Toto přikázání úcty ke starým lidem nás zahrnuje požehnáním, které nám odplácí dlouhým životem. Buďte tak laskavi, opatrujte staré lidi, i když mají

pomatenou mysl, vždyť zpřítomňují dějiny, naši rodinu, jsme zde díky nim. Všichni můžeme říci: žiji díky tobě, babičko, dědečku. Prosím, nenechávejte je samotné. Opatrovat staré lidi není otázkou kosmetiky nebo plastické chirurgie, nikoli. Je to spíše otázka úcty a výchovy mladých lidí, která by se měla změnit v úctu k životu a jeho údobím. Společná láska k lidství, včetně úcty k životní zkušenosti, není záležitostí starců. Měla by to spíše být ctižádost, díky níž se rozzáří mládí, které z této životní zkušenosti zdědilo ty nejlepší vlastnosti. Kéž nám moudrost Ducha svatého umožní, abychom rozkryli horizont této skutečné kulturní revoluce s nezbytnou energií.

RadioVaticana.cz / Rome
Reports

pdf | dokument generován automaticky
z <https://opusdei.org/cs-cz/article/cti-otce-a-matku-laska-k-zivotni-zkusenosti/>
(05.04.2025)